

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Q., s.r.o.**, so sídlom Š., R., IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. J.G., so sídlom P., K. proti žalovanému: **I.M., samostatne hospodáriaci roľník, S.**, Č., IČO: X., zastúpenému advokátkou JUDr. A.R., so sídlom M., K., **o zaplatenie 1 148 331,20 Sk s príslušenstvom**, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Cob 85/2007-118 zo dňa 31.03.2010, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Cob 85/2007-118 zo dňa 31.03.2010 **o d m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Košice - okolie rozsudkom, č. k. 17Cb 9/2004-90 zo dňa 5.6.2007 rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 148 331,20 Sk spolu s 11,07% ročným úrokom z omeškania, a to zo sumy 440 990 Sk od 2.8.2002 do 20.11.2003, zo sumy 420 128 Sk od 21.11.2003 až do zaplatenia, zo sumy 494 730,60 Sk od 9.8.2002 až do zaplatenia, zo sumy 216 548,40 Sk od 21.8.2002 až do zaplatenia, zo sumy 5 313 Sk od 10.9.2002 až do zaplatenia a zo sumy 11 611,20 Sk od 9.10.2002 až do zaplatenia a súdny poplatok 57 415 Sk, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol. O trovách právneho zastúpenia rozhodol osobitným uznesením, č. k. 17Cb 9/2004-95 zo dňa 17.7.2007, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi na účet

jeho právneho zástupcu trovy právneho zastúpenia v sume 106 283 Sk. Na základe odvolania žalovaného Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací rozsudkom, č. k. 1Cob 85/2007-118 zo dňa 31.03.2010 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok aj uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 25.05.2010.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o právny záver súdu prvého stupňa o neunesení dôkazného bremena žalovaným. Vysporiadal sa aj s námietkou žalovaného, že sa mu postupom súdu prvého stupňa odňala možnosť konať pred súdom, keďže na pojednávaní, kde bolo vo veci rozhodnuté, právna zástupkyňa žalovaného ospravedlnila svoju neúčast' a zároveň požiadala o odročenie pojednávania, čo odôvodnila sprevádzaním dieťaťa na odborné lekárske vyšetrenie. Súd napriek týmto skutočnostiam vo veci pojednával a rozhodol. Odvolací súd v tejto súvislosti konštatoval, že o odňatie možnosti konať pred súdom podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku ide len vtedy, ak nebola umožnená realizácia konkrétnych procesných práv účastníka konania, ktoré by inak účastník mohol uplatniť pred súdom a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený. Poukázal tiež na to, že výkon procesných práv účastníkov konania musí rešpektovať rovnosť účastníkov v súdnom spore. Časté návrhy účastníka na odročovanie pojednávania (bez súčasných návrhov na doplnenie dokazovania, resp. ďalšie vyjadrovanie sa k vykonaným dôkazom) signalizujú záujem účastníka vytvárať prekážky na včasné rozhodnutie súdu. V tomto kontexte je potom potrebné posúdiť, či ospravedlnenie právnej zástupkyne z neúčasti na pojednávaní, ktoré oznámila až v deň pojednávania a o ktorom mala vedomosť viac ako mesiac pred pojednávaním, je možné považovať za prekážku odôvodňujúcu odročenie pojednávania. Odvolací súd konštatoval, že v priebehu konania žalovaný vymenil osobu právneho zástupcu. Nová právna zástupkyňa JUDr. A.R. bola účastná na pojednávaniach v dňoch 30.10.2006 a 20.3.2007. Na ďalších pojednávaniach sa nezúčastnila. Na pojednávaní dňa 20.3.2007 oznámila súdu, že sa oboznámi s listinami, o ktorých nemala vedomosť a ktoré sa budú nachádzať v účtovnej agende. Od uvedeného obdobia ani v písomnej forme neoznámila súdu návrhy na ďalšie dôkazy. V deň ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní (5.6.2007) manžel právnej zástupkyne žalovaného čerpal materskú dovolenku. Neúčast'ou na pojednávaní zároveň neboli odňaté žiadne procesné práva vo vzťahu k dokazovaniu, pričom aj samotný obsah odvolania poukazuje na skutočnosť, že žiadne nové dôkazy ani nenavrhuje (zotrváva na svojich doterajších stanoviskách). Postup zvolený zástupkyňou žalovaného obsahovo reálne bráni vo výkone procesného práva žalobcu na včasné rozhodnutie sporu. Súd prvého

stupňa preto správne procesne postupoval, ak v uvedenej situácii realizoval pojednávanie a rozhodol za neprítomnosti právnej zástupkyne žalovaného. Týmto postupom súdu nebola odňatá zástupkyňi žalovaného možnosť konať pred súdom, keďže nebola vylúčená žiadnym úkonom súdu z možnosti navrhovať dôkazy, vyjadriť sa k dôkazom a oznámiť svoje právne stanovisko. V priebehu konania sa totiž k dôkazom vyjadrovala, navrhovala dôkazy a oznámila aj svoje právne stanovisko. Napokon odvolací súd poukázal aj na to, že v priebehu celého konania (vrátane konania pred odvolacím súdom) právna zástupkyňa žalovaného nedoručila súdu zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorú mal uzavrieť žalovaný s obchodnou spoločnosťou V., s.r.o., na základe ktorej navrhovala vzájomný zápočet pohľadávok medzi účastníkmi tohto sporu. Samotná dĺžka tohto obdobia do rozhodnutia odvolacieho súdu preukazuje, že žalovaný nemá k dispozícii uvedenú zmluvu, takže jednoznačne a nepochybne nepreukázal existenciu podmienok vzájomného zápočtu.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote dovolanie, ktorým navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania oprel o dovolacie dôvody upravené v ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. a v ustanovení § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Namietal teda, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. K odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom malo podľa neho dôjsť tým, že súd prvého stupňa na pojednávaní dňa 5.6.2007 postupoval podľa § 101 ods. 2 O.s.p. napriek tomu, že právna zástupkyňa žalovaného ospravedlnila svoju neúčast' a žiadala pojednávanie odročiť z dôvodu ošetrovania svojho 5-mesačného syna u detského lekára, pričom žalovaný trval na účasti na pojednávaní za prítomnosti svojej právnej zástupkyne. Poukázal na to, že právna zástupkyňa žalovaného mala síce navštíviť pediatra za účelom očkovania, avšak zdravotný stav jej syna nebol dobrý, očkovanie za týchto okolností nebolo možné vykonať, preto následne doložila doklad o celodennom ošetrovaní dieťaťa. Je síce pravda, že manžel právnej zástupkyne žalovaného bol ešte dňa 5.6.2007 na materskej dovolenke, avšak si vybavoval formality k nástupu do zamestnania a dňa 6.6.2007 nastúpil po 6 mesiacoch materskej dovolenky do zamestnania. Odvolaciemu súdu žalovaný vytýkal aj to, že sa nezaoberal meritom veci, t. j. správnosťou rozsudku súdu prvého stupňa, ale skúmal a preveroval dôvody neúčasti právnej zástupkyne žalovaného, čo žalovaný považuje za neštandardný postup odvolacieho súdu, keďže neúčast' bola náležite ospravedlnená a vydokladovaná. Inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, resp. rozhodnutie vôbec, videl žalovaný v tom,

že prvostupňový ani odvolací súd si neoverili skutočnosť, že na majetok žalobcu bol vyhlásený konkurz a konali a rozhodli aj napriek tomu, že správne mali konanie prerušiť.

Žalobca sa k podanému dovolaniu vyjadril tak, že navrhol dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) najskôr to, či sa ním napadá rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom.

Podľa § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozsudku, je prípustné:

- proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (ods. 1),
- proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (ods. 2),
- proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (ods. 3).

V prejednávanej veci nejde o žiaden z vymenovaných prípadov, preto prípustnosť dovolania z ustanovenia § 238 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak bolo vydané v konaní postihnutom niektorou z väd uvedených v § 237 O.s.p. (tzv. dôvody zmätočnosti). Jedným z takých dôvodov je aj prípad, keď bola účastníkovi konania postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv

a právom chránených záujmov. Ak je účastník v konaní zastúpený zástupcom na základe plnomocenstva, o odňatí možnosti konať pred súdom sa za istých okolností dá uvažovať aj vo vzťahu k zástupcovi účastníka. Podľa dovolateľa k takému pochybeniu došlo v konaní pred súdom prvého stupňa.

Dovolací súd sa oboznámil s predloženým spisovým materiálom a zistil, že advokátka JUDr. A.R. prevzala zastupovanie žalovaného v konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 17Cb 9/2004 na základe plnej moci zo dňa 02.03.2006. Na pojednávanie vytýčené na deň 14.03.2006 sa nedostavila, svoju neúčast' ospravedlnila podaním doručeným súdu dňa 13.03.2006, ktorým zároveň požiadala o odročenie pojednávania. Uvedené odôvodnila tým, že na rovnaký deň Daňový úrad Košice IV už skôr nariadil prejednanie protokolu a zápisnice v súvislosti s daňovou kontrolou a žalovaný trvá na prejednaní veci za prítomnosti svojho právneho zástupcu. Z dôvodu práceneschopnosti sa právna zástupkyňa žalovaného ospravedlnila aj z ďalších pojednávanií, ktoré boli vytýčené v termínoch 04.07.2006 a 30.01.2007. Zúčastnila sa len pojednávanií konaných v dňoch 30.10.2006 a 20.03.2007, kde sa vyjadrovala k žalobe, navrhovala vykonanie dôkazov a bola prítomná aj pri výsluchu ňou navrhnutého svedka I.M. staršieho. Na pojednávaní dňa 20.03.2007, ktoré bolo odročené na termín 16.04.2007, právna zástupkyňa žalovaného vyhlásila, že sa potrebuje oboznámiť s určitými listinami, o ktorých doposiaľ nemala vedomosť a ktoré sa určite budú nachádzať v účtovnej agende žalovaného. Na pojednávaní dňa 16.04.2007 sa opäť nezúčastnila, svoju neprítomnosť ospravedlnila práceneschopnosťou. Pojednávanie bolo odročené na termín 05.06.2007. Ako vyplýva z úradného záznamu na čísle listu 79 spisu, dňa 05.06.2007 v ranných hodinách JUDr. A.R. telefonicky oznámila, že sa nedostaví na pojednávanie o 13.00 hod., pretože ide na očkovanie so svojim 4-mesačným dieťaťom. Svoju neúčast' ospravedlnila aj faxovým podaním doručeným súdu v deň pojednávania, ktorým súčasne požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu „doprodu dieťaťa - syna k lekárovi v súvislosti s odborným vyšetrením.“ Na čísle listu 81 spisu sa nachádza úradný záznam spísaný zrejme sudkyňou, ktorá telefonicky zistila, že manžel právnej zástupkyne žalovaného je s maloletým dieťaťom na riadnej materskej dovolenke nahlásenej v trvaní od 1.2.2007 do 5.7.2007. Na pojednávaní dňa 05.06.2007 súd oboznámil ospravedlnenie právnej zástupkyne žalovaného, ako aj úradné záznamy z čísla listu 79 a 81 a vyhlásil uznesenie, že sa bude pojednávať v neprítomnosti žalovaného a jeho právnej zástupkyne. Po poučení podľa § 120 ods. 4 O.s.p. súd vyhlásil dokazovanie za skončené a vo veci rozhodol. V odôvodnení rozsudku prvostupňový súd konštatoval,

že neuznal dôvody neúčasti právnej zástupkyne žalovaného na pojednávaní dňa 05.06.2007. Argumentoval tým, že predvolanie na pojednávanie, ktoré bolo určené na 13. hodinu, si advokátka prevzala ešte dňa 11.05.2007, a teda mala dostatok času i možností zabezpečiť si dieťa iným spôsobom alebo zaistiť substitúciu iným advokátom. Na základe odvolania žalovaného bola vec predložená Krajskému súdu v Košiciach ako súdu odvolaciemu. Ten rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a v odôvodnení sa podrobne vysporiadal aj s námietkou, že žalovanému bola odňatá možnosť konať pred súdom.

So závermi odvolacieho súdu, pokiaľ ide o túto námietku, sa dovolací súd v celom rozsahu stotožňuje, preto ich prevzal aj do odôvodnenia svojho rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu k vytýkanému nesprávnemu postupu - odňatiu možnosti žalovanému konať pred súdom v prejednávanej veci - nedošlo. Súd prvého stupňa postupoval v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. Súd teda nie je povinný vyhovieť akejkolvek žiadosti o odročenie pojednávania, ale len takej, ktorú účastník odôvodní „dôležitým dôvodom“.

Dôležitosť dôvodu, pre ktorý účastník žiada o odročenie pojednávania, súd posudzuje s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam prípadu. V danom prípade súd prvého stupňa aj odvolací súd dospeli k záveru, s ktorým sa stotožnil aj dovolací súd a síce, že ospravedlnenie právnej zástupkyne z neúčasti na pojednávaní, ktoré oznámila až v deň pojednávania a odôvodnila ho nutnosťou sprevádzať maloletého syna na očkovanie, resp. odborné vyšetrenie, pričom predvolanie jej bolo doručené s dostatočným časovým predstihom, nie je možné považovať za dôležitý dôvod na odročenie pojednávania. Mohla sa totiž dohodnúť s lekárom na inom termíne očkovania alebo dieťa mohol sprevádzať manžel, ktorý bol v tom čase na materskej dovolenke, alebo sa mohla nechať zastúpiť iným advokátom podľa § 25 ods. 3 O.s.p. Odvolací súd tiež správne poukázal na to, že výkon procesných práv účastníkov konania musí rešpektovať rovnosť účastníkov v súdnom spore. Účastník konania má nepochybne právo byť prítomný na pojednávaní a ak mu vážna prekážka bráni sa zúčastniť, má právo požiadať o jeho odročenie. Výkon týchto práv však nesmie brániť druhému účastníkovi v realizácii jeho práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, nesmie sa teda stať prostriedkom zámernej procesnej obštrukcie.

Svoju úlohu pri rozhodovaní súdov teda nepochybne zohralo aj predchádzajúce správanie právnej zástupkyne žalovaného. Zo siedmich pojednávaní, ktoré súd prvého stupňa vytýčil na prejednanie veci po tom, čo sa právnou zástupkyňou žalovaného stala JUDr. A.R., sa táto zúčastnila len na dvoch, v zostávajúcich prípadoch svoju neúčast' ospravedlnila (až na jednu výnimku) práceneschopnosťou. Dovolací súd je toho názoru, že ak aj zdravotný stav právnej zástupkyne v danom období nebol dobrý, nič jej nebránilo v tom, aby si za seba ustanovila zástupcu (substitúta). Plná moc, ktorú jej žalovaný udelil dňa 02.03.2006, ju k tomu výslovne oprávňovala. Navyše od prevzatia zastúpenia do rozhodnutia súdu prvého stupňa dňa 05.06.2007 (t. j. obdobie 15 mesiacov) mala právna zástupkyňa žalovaného dost' času aj možnosti vyjadriť sa k žalobe, navrhnúť vykonanie konkrétnych dôkazov a vyjadriť sa k už vykonaným dôkazom.

Námietky žalovaného ohľadne inej vady, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, neboli dovolacím súdom skúmané, pretože len z tohto dôvodu nie je dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu prípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe vyššie uvedených dôvodov dovolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

O trovách dovolacieho konania súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že ich žalobcovi nepriznal, pretože posúdil jeho vyjadrenie k odvolaniu ako neúčelné.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

V Bratislave 14. decembra 2010

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová